

Севара ВАФО

ОНА МАДҲИ

Шеърлар

Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон
Миллий кутубхонаси нашриёти
Тошкент – 2011

ББК 84 (5Ў)6

B29

Вафо, Севара.

Она мадҳи: шеърлар / С. Вафо. - Т.: А. Навоий номидаги
Ўзбекистон Миллий кутубхонаси нашриёти, 2011. - 64 б.

84 (5Ў)6

Кўлингиздаги тўпلامга шоира Севара Вафонинг турли йилларда битилган шеърлари жамланган. Улар кўнгилга яқин туйғулар, юракнинг туб-тубида яшаётган орзу ва армонлар ҳақидалиги боис ҳам қадрлидир. Шоиранинг самимийлиги ўқувчини ҳайратга солади. У дунёни, инсонни мукамал кўришни, қалбларимизни эътиқод ва имон тарк этмаслигини истади. Энг инжа ҳисларни ҳаяжон билан назмга солади.

ISBN 978-9943-06-331-0

© Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон
Миллий кутубхонаси нашриёти, 2011 й.

ИСТАК

Сутдай тун. Чорбоғдан самога боқсам,
Афсунгар юлдузлар ўқирди дoston.
Кумуш нуқраларда лабим масту лол —
Коинотга боқиб сурардим хаёл...
Ўшанда, нур сочиб, майли бир нафас,
Кўкда ой бўлмоқни айладим ҳавас.
Йиллар ўтди судраб болалик изин,
Лекин самовотда сўнмас юлдузлар.
Шивирлаб ўргатар шеърият дарсин,
Алвон ғазал айт деб шуъла тутқазар.
Энди дилда бўлак орзу ҳукмрон,
Шеърим — шамчиροқдек, йиллар дулдулин
Қанотига боғлар шўх ёшлигим ҳам.
Милтиллаб юлдузлар хаёл суриб жим,
Қорайган боғларга сочадир илҳом.

ТИЛАКЛАРИМ

Ёруғ дунё, сени суйиб, улғайиб бормоқдаман,
Қадамимга нурли йўллар туташгани рост бўлсин.
Қулочларин кенг ёйган буғдойзорга етяпман,
Деҳқон отам, ҳовучларинг нурга — дон-дунга тўлсин.

Гуркираган замин, бор бўл, тонгларингга ишондим,
Гулга кирган оқ шафтоли тугаётир нишона.
Қуёш нури чулғамаган ҳар бир лаҳзамдан тондим,
Мен меҳнатли кунларимга айтар бўлдим шукрона.

Қоғозларим четга суриб, хаёлларга ботарман,
Туйдим: инсоф, шафқат экан боқий дунёга устун.
Эзгуликни таянч билиб, уни маҳкам тутарман,
Бу сахий ер, кўркам боғлар бўлмасин пайҳон бир кун.

Ҳар кун саҳар деразамни ланг очаман-да, хушҳол,
Ҳайқираман: «Она Ерни асранг, азиз одамлар!»
Ана, тошни ёриб чиқиб байрам қиляпти ниҳол,
Ниҳолларни босмай бир-бир йириклашди қадамлар...

ЭЪТИҚОД

Қадим Шарқда бир аёлни гулга қиёс қилдилар,
Лабин ғунча, кўзин наргис, сочин сунбул дедилар.
У келганда бу дунёнинг бекамлигин билдилар,
Не йигитлар аёлни деб мажнун бўлган эдилар.

Қадим Шарқда бир аёлни ойга қилдилар қиёс,
Моҳитоб деб кўк тоқига олиб чиқиб қўйдилар.
Юксакларда турайин, деб ўзи ҳам қилди парвоз,
Оймомани сўнгра аёл борлиги-чун суйдилар...

Қадим Шарқда бир аёлни тоққа қилдилар қиёс,
Билмадилар, алп елкани йиллар шошмай емирар.
Бир кун ўтса шу манзилдан аёл кийиб оқ либос,
— Шу аёлга ўхшар эди Алп деган тоғ, дедилар...

Қадим Шарқда бир аёлни кунга қиёс қилдилар...

БАҲОР ТАРОНАСИ

Ёмғир оқ ипакдан сават тўқияпти —
Гуллар очилмоқда анвойи, қаранг...
Гулхайрилар найсон шеърин ўқияпти —
Дунё лоларанг, дунё лоларанг...

Мудраган майсалар кўзин очаяпти,
Беда ҳидин сочиб ураяпти ёмғир.
Бабақ хўроз бўғот тагига қочаяпти —
Заминда шивир, осмонда шивир...

Жилғалар гул тақиб, тошмоқда тошдан,
Яшилсоч мажнунтол қилаяпти ҳузур.
Челаклаб-челаклаб қуймоқда бошдан —
Бепарво ёмғир, бепарво ёмғир...

Дов солиб келар от ошиқ сезгида,
Севгилисин ёмғирдан сўраяпти яланг...
Чир айланар бир қиз сармаст севгидан,
Келаяпти бошыланг, келаяпти бошыланг...

КҮКЛАМ ЛАВҲАСИ

Сеп ёзибди атрофга кўклам,
Ясанибди ҳатто кекса тол,
Борлиқ куйлар, шўх жилғалар ҳам:
— Латофатни тарк этма, баҳор.

Ёмғир ёғар... Гул — кулган япроқ,
Кўм-кўк гиёҳ қилади ҳузур.
Шивирлайди қақраган тупроқ:
— Саховатни тарк этма, ёмғир.

Шўх болакай варрак учирар,
Маҳалламда ҳар гўдак — осмон.
Само чақиргандай туюлар:
— Камолотни тарк этма, инсон...

ДАРЧА ОЛДИДА БИР ҚИЗ

Баҳор... Дарча олдида ўлтирар маъсума бир қиз,
Табиатга қулоқ солар, хаёлотдан улугвор.
Сукунатни тингламоқда севгиси ичра ёлғиз...
Кўзларида нур симирган аллақандай ҳайрат бор,
Ўй ўйласа, йўл чизгандай узун киприклар қатор...

Ёз келди... Ўша дарча... Ўлтирар чақнаб бир қиз...
Кўзларида ёнар чўғ, порлар манглайда қуёш,
Бироқ, олам – эски эртақ, дилга учқун сололмас,
Юзидаги нозу ишва – қалбда қотган илкис ёш,
Алп тоғларга мағрур боқар бу гул киборларга хос...

Куз келди... Ўша дарча... ўлтирар ўйчан бир қиз...
Сочларини майин тараб, тошойнага термулар.
Имлагувчи олмос кўзли майлларга чўкиб тиз –
Покламоқни истаб руҳин куз гулин ҳидлаб кулар –
Сўнг уфқдаги ол қуёшга ўйчану маъюс боқар...

Аёз... Дарча олдида ўлтирар ҳамон бир қиз...

АРМОН

Навбахор изидан турналар учса,
Бургутлар юксалиб кучганда осмон,
Ариқ лабидаги тўрт энлик майса
Кўкка бўй чўзмоқни қилади армон.

ВО, АЖАБ

Терак мағрур боқади, тушида эмиш осмон,
Бўронлар сиққан дунё торлик қилар шамолга.
Қичқирар бабақ хўроз тонг отмас усиз ҳамон,
Баланд шохда тўтиқуш жавоб берар саволга.

ОМАД

Булбул мизғиб қолди бугун наҳорда,
Қарға булбулман деб сайраб турибди...
Асалари келмай, катта гулзорда
Бир қўнғиз бол терган бўлиб юрибди...

РАШК

Майса ўйлар эди: «Гул бўлсам керак»,
Сабо шивирини, ҳамални суйди...
Сув тошди, аксига боқди жонсарак,
«Ҳамон гул бўлмабман», хўрсиниб қўйди...

КЎЗИ ЮМУҚЛАР

Одамзод дунёга йиглаб келади,
Хивичдай урмагай аччиқ совуқлар.
Ўларкан, дунёдан кулиб кетади,
Йиглаб кузатади кўзи юмуқлар...

БОЗОР

Сор лочин излайди еттинчи осмон,
Капалак ўйлайди: «Дунё гулзор-да»...
Кампиршо курсида ўлтирар ҳамон —
Хўрсиниб қўяди: «Дунё бозор-да»...

ҚАЛАМПИР

Икки энлик оғриқ тутиб кетиши,
Ажаб, кўзмунчоқдек гуллар тугибди.
Ёзни кўрмай кўриб аччиқлик иши —
Шундан ҳавончага кузда тушибди.

ФЕСТИВАЛ ТОНГИДАГИ ҲЎЛАР

Қалқийди одамлар, қалқир ҳаяжон,
Бир-бирини англр ирқлар, миллатлар.
Чирмашиб қўллари шод куйлар жаҳон,
Қад ростлар зиндондан чиққан элатлар.
Томирда халқимнинг шавқ-дарди оқиб,
Қўшилиб, чайқалиб куйлайман сафда.
Қўшмушак отилган осмонга боқиб,
Ҳайқираман чошиб, ёниб, ютоқиб.
«Одамзод, заминни асрагил хавфдан...»
Замин - зумрад гулга айланган қўшиқ...

ОДАМ АТО ТИЛАГИ

Ҳазил

Тангри дастлаб яратганмиш суйиб Одам Атони,
Ихлос билан тож деб бошга ўрнатганмиш зиёни.
Соғлом қилиб тўрт мучасин, манглайдан ўпганмиш,
Кўкрагига жо қилганмиш куйланмаган навони...
Сенга — замин, сенга — қуёш, олгин чексиз осмонни,
Яратганман сени ўйлаб дарё, денгиз, уммонни.
Олар чоғда, йўқотганда шукронани унутма —
Дебди тангри одамзодга берар экан давронни...
Ўйлаб туриб дегани шу бўлди Одам Атонинг:
Тангрим, менга яратиб бер фақат Момо Ҳавони,
Қовурғамдан яратсанг гар бўлмасмикан мустақкам,
Елкасига кўтаролсин бу серташвиш дунёни...

ТОШСОЙ ТУНИ

Тингла, хув яйловда оқар ҳазин куй,
Баланд пардаларда афсун, нафосат.
Қалбни сел қилади – аллақандай мунг,
Йиғларман соғиниб, энтикиб фақат.

Ўнгирдан тошади ўкириб Тошсой,
Тоғлар орасида ёнар бўтақўз.
Зулматни қоқ ёриб кишнар ёлғиз той,
Ёритар юлдузни мен айтган ҳақ сўз.

Шивирладим сойга севги шавқ-дардин,
Чағир тошлар ўпди ёниқ оёғим.
Киприкка илашар хира ой гарди,
Оқ чодир ёпиниб ухлар қишлоғим.

СЕЛ

Бехосдан сел келди шошиб-шарқираб,
Қалдирғоч вижирлар: «Қиш тамом бўлди»,
Ариқлар гул тақиб, сакраб чопқиллаб —
Селнинг шўхлигидан этаги тўлди.

Тарновни тўлғизиб юмалаб-тошиб,
Шошқин сел дарёни челақлаб қуяр.
Одамлар чопишар урилиб, шошиб,
Шу тўфон ичра ҳам ҳис туяр...

Бир қиз чақмоқ чақиб, қизил кўйлакли —
Чопиб келаётир йироқ-йироқдан.
Интизор онаси кутар йўлакда,
Ивиган қалбини танир узоқдан...

СҮРАДИМ МЕН ЮЛДУЗ, ҚУЁШДАН

Юлдузлар – осмоннинг титроқ сирлари
Юлдузлар – олмос қалб, юлдуз – пок ҳислар!
Йўл солар одамзод коинот сари,
Ҳарорат сиздами, севгим-юлдузлар?!

Шўх юлдуз ялт этиб кўлга қўйди бош,
Ўртада қандай куч синайди бардош?
Ҳа, яна чақмоқда тож кийиб қирол,
Ҳарорат сендами, эй ёниқ Қуёш?!

Қуёш ерга боқди... Хаёли тарқоқ,
Нур сочди заминга термулиб узоқ,
Тиз чўкиб, пойига аста қўйди бош...
Ҳарорат сендами, оҳ, Онам-тупроқ?!

Замин ўйга чўмди. Кафти теру қон.
Бир этак боласи – жўжа у бирдек жон.
Замин шуларни деб тутар тузу дон,
Ҳарорат сендами, эй буюк Инсон?!

САЙРОҚИ ҚУШИМГА

Қушим, қадринг билинаркан куз гулин совуқ урса...
Йиллаб юз кўрмаган дўстдай эсланарсан ўша пайт.
Қиш ҳам тотли туюларкан ортида баҳор турса,
Қушим, бизда қиш соб бўлди, ўз боғингга тезроқ қайт,
Тонглар отар. Музлар эриб, сен қайтарсан бағримга,
Қиш чекинар. Соғинчлардан қорлар эриб битади.
Раҳмат, қушчам! Севолмадим ўзгани бу қаҳр-ла,
Совуқ урган гуллар сени яшил тортиб кутади...

МАНГУЛИККА БИР ҚАДАМ

Ҳамон ўша-ўша осмон, юлдузлар,
Ҳамон офтоб нурын тарайди бирдай.
Ҳамон хазон сочиб келади кузлар,
Ҳамон қиш эртаги туюлар сирдай.

Ҳамон юлдуз санар тунда одамлар,
Чўпон най ясайди ҳамон қамишдан.
Қадрдон туйғулар юракни қамрар,
Булутлар излайди ҳамон бир ватан.

Ҳамон биз мавжудмиз – оддий мавжудот,
Гул эдикми кеча?! Нурми?! Бор эдик!
Кўз очдиг-у, ўзни билдик одамзод,
Мангуликка битта одим ташладик...

ОРОЛ

У кетарди сахро қумлоққа,
Қисқичбақа шошиб қочарди.
Туяқушни осиб ўчоққа,
Уч-тўрт соя кўнгил очарди.

Қотиб ухлар тошлар сайилда,
Шафақ рангли тонлар отарди.
Минг йил қўлга тушмай соҳилда
Сув париси алла айтарди.

ГҶДАК КУЛАЯПТИ

ГҶдак кулаяпти мунис, бегубор,
Тиниқ кўзларида бир жаҳон шодлик.
Руҳида бетакрор мукамал баҳор,
Қонида яшайди яшил мангулик.

ГҶдак кулаяпти, чиқди камалак,
Дунё ҳам кўзларга кўринди кенгроқ.
Ранглардан ип эшиб, ой тикди палак,
Куёш ҳам ёзибди дастурхон ошпоқ.

ГҶдак йиғлаяпти. Мурғак, жажжи қўл
Мушт бўлиб тугилган. Денгиз чайқалар.
Ўрмон шовуллайди, булут ташлар дўл,
Чақмоқ ҳам жаҳаннам оловин қалар.

ГҶдак йиғлаяпти... Қалқийди юрак,
Жангоҳга айланган парча ер, ана —
Қайдадир онасиз чирқирар гҶдак,
ГҶдагини излаб тентирар она...

ГҶдак йиғлаяпти — куёш юзи қон,
Тутарлар на иймон, на виждон йўлин.
Иблисга айланган эй манфур инсон,
ГҶдақдан — дунёдан торт ифлос қўлинг.

ГҶдак кулаяпти, мунис бегубор!..

ОҚ КАПТАРЛАР КЕЛДИ...

Оқ каптарлар мовий осмон излайди,
Парвози бахт расмин чизар бўшлиққа.
Озодлик тилида мангу сўзлайди,
Эрк бўлиб жаранглар мангу кўшиқда.
Ернинг икки қутби – икки хил осмон.
Бир қутбида баҳор, бирида аёз.
Бирида мовийлик билмаса поён,
Бирида тутундан қушлар бепарвоз.
Коинот беўлчов... Жанг майдонига,
Океан ортига, қушим, қанот ёз.
Тузоқ қўйилмасин қушлар домига,
Оқ каптар истайди, истайди парвоз.
Парвозида яшил кўналға бисёр,
Ул қучган ҳар осмон кўкка бўялар
Ул келса тонг билан инсон бахтиёр,
Ул келган ерларга келади баҳор.
Яна баҳор келди... Оқ каптар келди...
Кенгликларни истаб қолди юраклар.
Кексалар кўзида қувонч йилт этди,
Оқ каптар қаршилар мунис гўдаклар.
Эрта келди бу йил оқ қанотлигим,
Ҳалқалар суратин чизмоққа такрор.
Йўлдаман, қўлимда шоҳи рўмолим,
Салом юксак қуёш, салом оқ каптар!

Оқ каптар энг мовий осмон излайди!

**АСРАБ ҚОЛИНГ ГҶДАГИ БОР
УЙНИ – КАТТА ДУНЁНИ!**

Уйча ёнар
Тепаликда –
Кимсасиз бир овлоқда.
Мудҳиш олов
Ёнар лов-лов –
Кўринади қишлоқдан.

— Ҳой одамлар,
Қаердасиз?
Даф этингиз балони.
Асраб қолинг
Гўдаги бор
Уйни – катта дунёни!

Тунни ёрар бир қичқариқ,
Кўринмас ўт заволи.
Уйин ташлаб кетиб борар,
Фарёд уриб чумоли.

ҲОВЛИДА ГУЛ, ҒУНЧАЛАР

Беижозат кирмангизлар,
Ҳовлида гул, ғунчалар...
Пахса девор баланд, ошмоқ
Осон эмас унчалар

Бўйин чўзар бир йигит,
Тушдимми-ей беҳиштга
Айвончадан ҳимиллаб, тик
Ўтиб борар фаришта...

Ит ҳуради... «Жим, вафодор...»
Кампир ташлар бурда нон.
Мунча баланд девор, дея
Толга сакрайди ўғлон...

Бир қарсиллаб синади шох
Йигит пастга қулайди.
Рўмолини лабга босиб
Соҳибжамол кулади...

БАЛОҒАТ

Эртақ сўйлаб беринг менга, бувижон,
Муҳаббат ҳақида сўйланг, билсангиз.
Ҳайқиргим келади, дилда ҳаяжон,
Ўн еттига кирди бугун болангиз.

Гуллар шивирлангиз ўн етти тилда,
Муҳаббат ҳақида бўлсин ҳаммаси!
Очилгани бугун қизил гул дилда,
Элитгани маъсум севги алласи.

Кел, қалдирғоч, менинг кафтгинамга қўн,
Олиб кетай сени сирли самога.
Қанот ёз, парвозни ўргатаман сўнг —
Ўн еттинчи осмон тўлар навога.

Юлдузлар, порлангиз яна ёрқинроқ,
Сизмай қолинг порлаб кўзимга бугун.
Ўтинаман, қуёш, узат зар тароқ,
Ўн еттига кирдим — сочларим узун.

Сўқмоқлар, нур тўшаб бошланг манзилга!
Ёзинг, эркин кетай, тор — қулочингиз.
Кетяпман, қувончим сизмасдан дилга,
Ўн еттида бугун бир йўловчингиз.

Эртақ сўйлаб беринг, мунис бувижон,
Муҳаббат ҳақида сўйланг, билсангиз...

ИШОНЧ

Мен ўктам қизингман, онажон – дунё,
Тош ёгса, йўлидан қайтмагучингман.
Эзгу орзуларим бўлади рўёб,
Ожиз кунларини айтмагучингман.

Дунё, сенинг бағринг – турфа ғалаён:
Ғолиблик, мағлублик, қувонч, эрк, зўрлик.
Қайдадир тинимсиз дудланар осмон,
Барибир одамзод эмасдир шўрлик.

Заҳарланса оху сув ичган булоқ,
Тиниб қолса маъсум она алласи,
Қон исин келтириб титраса тупроқ,
Кучли бўлар экан одам боласи!

Ёнмайсан! Ёнмайсан! Асло ёнмайсан,
Бизлар ёниб турсак, ёнмайсан, дунё!
Сенинг куюгингга бўлади малҳам,
Юрак оловидан таралган зиё.

Кучли қўллар билан кучайлик сени,
Жуда ҳам ишонгин, номинг ўчмайди.
Покланар бир куни бўйингу энинг,
Фазога қуролли кема учмайди...

СУРМАРАНГ ТОНГЛАР ОТГАЙ

Бу ҳижронли тунлардан остонам кулиб ётгай,
Сиз қайтгайсиз соғиниб, сурмаранг тонглар отгай.
Гулдан ширинлик олиб, кўз ёшларим — дуркарвон,
Ёрнинг дийдорин кўриб, қизаргай оловда нон...
Севги мўъжизаси — бу, нонга кулиб ўнг боқдим,
Ўчоқбошимда ёрнинг савдойи ғамин ёқдим.
Ҳижрон тунлари оғир, остонам йиғлаб ётгай,
Тошдевор ётоғимга тунлари ҳилол ботгай.
Ташқарида, даричам ортида узун соя —
Гард ўпмаган остонам кўриқлаб ётгай қоя...
Из тушмаган остонам, телба кулсам қўймагил,
Гул ўпмаган остонам, кўзларимни ўймагил.
Йиғлай-йиғлай, остонам, сочим ёйсам ишонма,
Ёр қайтган тун, остонам, паст чўкмоқликдан тонма.
Вафо қадар сояни бўлмас йўқотиб, чопиб —
Қуйдирмажон севгимнинг китобин очдим-ёпиб.
Ҳижрон тунлари оғир, остонам кулиб ётгай —
Сиз қайтгайсиз соғиниб, сут рангли тонглар отгай...

ТҮНКАНИНГ ЯРАЛАРИ

Зирқирар тўнканинг битмаган
яралари,
Нега бундай қарайсиз менга —
Ёнингизда мавж урган зумрад
дарахтга.

Ўша дарахтга қўнган шодон
қушчага,
Қушнинг пойида қалқиган ханжардай
ойга.
Зуҳал юзига зарниқоб тутган
булутга,
Севишганлар тунаб қолган ёруғ
саройга.
Олис фарёдларга қарайсиз оғриб...

ТЕЛБА ҰЙ-ХАЁЛЛАР, СИЗГА АЛВИДО

Хилватгоҳ излаган хотира, армон,
Телба ўй-хаёллар сизга алвидо.
Бугун сеникиман журъат, галаён,
Ўжар эрк қисмати – муборак жазо...
Хайр, хор бандалар, ялинчоқ кўзлар,
Майда тубан жонлар, нурга кетаман.
Хайр, нафс қурбони – риёкор сўзлар,
Жирканч хушомадлар сизларга виво.
Мунофиқ кимсалар, теграмдан пўшт, қоч!
Энтикар тунд осмон, титрайди тоғлар.
Саф-саф гуноҳларни ямлайди ер – оч,
Жаранглаб чайқалар мевали боғлар.
Лабимда тинмас най чалганча хушҳол,
Фируза боғларга кириб боряпман.
Ўтинаман, менга йўл кўрсат, баҳор,
Бойчечакдай чатнаб музни ёряпман...

ШАРҚ БОҒЛАРИ

Ёввойи олмалар – бир маъсум титроқ,
Тушида беҳаё тераклар ўпар...
Иффатли қизларга ўхшайди япроқ,
Олмалар кўксини сездирмай ёпар...

Ифор таралади – сеҳрли нафас,
Қулоғинг қитиқлар таниш ашула.
Мевалар атрига чўмилган ҳавас –
Кўзингга ўт ташлаб, сочади шуъла.

Шамол – олмага ўч, безбет, олифта,
Қани, жўнаб қол-чи! Бу – Шарқ боғлари...
Шўх-шатир тўкилмас тунги олмалар,
Шамолдан кўриқлар вафо тоғлари.

Оқбадан олмалар – бир маъсум титроқ...

ОНА ЕРГА ҚАСИДА

Музликларда оқ айиқлар туллаганда,
Тоғлар аро қалдирғочлар гурлаганда,
Сахроларда туяли ер тўрлаганда,
Нафасимда оғриқ бўлдинг, эй она-ер!

Кучсизларнинг қонин ичса оч қашқирлар,
Ёнган тарих ёнса, топмай ёт қадрлар,
Илма-тешик қалъа бўлса эс-хотирлар,
Нафасимда оғриқ бўлдинг, эй она-ер!

Ҳур халойиқ боғларига умид тўлса,
Адолатнинг юрагида журъат бўлса,
Ҳар жувоннинг этагида шерлар ўсса —
Нафасимда оғриқ бўлдинг, эй она-ер!

Хоин парчанг зулук қўлин турса ялаб,
Алпомишлар хиёнатга турса қараб,
Нодонларинг териб юрса сассиқ алаф,
Нафасимда оғриқ бўлдинг, эй она-ер!

Беланчакда эгиз боланг уришмас-а?!
Озор бермай ўпқон наҳринг юришмас-а?!
Тождорларинг чўққиларда суришмас-а?!
Нафасимда оғриқ бўлдинг, эй она-ер!

Сўпоқ парчанг зор синар кўзгу ёнида,
Улуғбекнинг зарраси бор қон-қонида,
Қалин қилиб кесилган эт, ҳар нонида,
Нафасимда оғриқ бўлдинг, эй она-ер!

Отагинам, нур гардингни ўпайин мен,
Онагинам, дил дардингни ўпайин мен,
Тоғдай бахтни кўтаролмай ўтайин мен,
Нафасимда оғриқ бўлдинг, эй она-ер!

ҲАЛ ҚИЛУВЧИ ЖАНГ

Берган эмиш одамзодга уч ўқ момо табиат,
Равшан ақл, сезгир юрак, кучли забардаст қўлни...
Ҳар бир ўқнинг мўлжалига ўлжа қўйган саховат
Уйган тўкис довон билан уч мўлжал ўтар йўлни...
Бу пойгада ғолиб бўлар уч мўлжални туширган,
Ғолибларни даҳо дея ёд этадилар мангу...
Икки ўлжа туширганнинг номи бўлади мерган,
У отган камонни пастда қилиб қолишар орзу.
Бир ўлжани олсанг «эҳа!!!» деб дўппини олмагил,
Бу дунёда омад деган яна битта бахт бор-ку...
Лекин уч ўқ уч бўшлиққа кетса қолмасман қойил,
Файзли дунё сенинг учун қарғиш теккан бир дор-ку!
Бугун мен ҳам жангга кирдим, ўзни синаш-чун шартта,
Ҳал қилувчи жангга кирдим, тўкиб бору йўғимни.
Тик кирганман бу майдонга, тик чиқмоқ учун қайта,
Ё Али, деб отажакман кетма-кет уч ўқимни...

БИРИНЧИ ҚОР НАФАСИ

Еттинчи қават...
Баланд ойналарга урилади қор,
Кўзларингда қанот қоқар оқ гала.
Қалдирғоч уяси оқлик учун тор,
Пастда соябонлар ўраган салла...
Кўнғироқ овози., Сархуш нафаслар,
Эриб кетар ногоҳ кўзингда соғинч.
Ёрқин катакларда гуллар ҳаваслар,
Гулдондаги уч гул ухлолмагай тинч.
Автолар қувади хаёлларингни,
Табриклашинг керак илк қор билан, ер.
Елкасида дунё аёлларингнинг —
Энг ширин нафасни ўшаларга бер...

СЕНТЯБРЬ

Ёз кўйлагин ечиб, мармар ҳовузга отди,
Ялтиради илонизли сўнгсиз сўқмоқлар.
Куз оғриғи юракларни елкангга ортди.
Кўзингдаги тун синиғи — ўчмас чироқлар.

Ёз мевасин йиғиштириб олди титроқлар,
Илтижولي сафронафас боғлар гувиллар.
Юрагинга кириб келар яқин-йироқлар,
Сурх дарахтда ёлғиз қушча — кўнгли хувиллар...

ҚИСМАТ

Қор тиззага уради,
Чийиллар дайди шамол.
Олисда ит хуради,
Йиғлаб-сиқтаб борар чол.

Ўз қисматин лаънатлаб,
Айланар кўзида ёш.
Тунда остона ҳатлаб,
Олиб кетди уйдан бош.

Илондай чақар уни
Аёзли тун зим-зиё.
Синдирди ой – кўзгуни,
Кампири фолбин гўё.

Ёлғиз ўғли суқсурдай
Эрка ўсди – шод, беғам.
Чолга эди хузурдай,
Ёлғизи келтирган ғам.

Бола бошидан қонли
Жиноят хумин куйди.
Ўғирланган мол жонли –
Чолнинг томири куйди.

«Йиртқич қир шоқоли ҳам
Қорни тўйса қарамас.
Бу лаънати ўз болам,
Қорни тўйса, ярамас!..

Шармандалик... ё Роббим!
Қотил, ўғри болам-а?!
Нима эди гуноҳим,
Тилсим экан одам-а?!

Ўстирдим уни ўзим,
Томоша бўлмай ёмон.
Сабримга тилаб тўзим.
Бўғайин ухлаган он...»

Чол қонида жунунлик —
Номус ҳисси кўпирди.
Ғам умрига етгулик,
Дил ярасин ўпирди.

Тунда қакраб лаблари —
Ўғлини сўнг бор ўпди,
Ўт аро асаблари —
Бўғди-ю, юзин ёпди...

Олов ичра кулбаси
Қолди йироқ-йироқда.
Чолнинг сўнгги нафаси
Бир дўзахий тузоқда...

Қор тиззага уради,
Чийиллар дайди шамол.
Олисда ит ҳуради,
Қах-қах уриб кулар чол.

ТУНГИ ТРАМВАЙЛАР

Тунги трамвайлар —
Аквариумлар
Сузадир зангори тунлар қаърида.
Ёруғ вагонларда тентирар кеча
Вагонлар ташвиши сиғмай бағрига.
Бир йигит кезади ярим тунгача,
Нафрат ва муҳаббат борар изма-из.
Ногоҳ хуштак чалар кузги изғирин,
Армондай кетадир ёмғир сочли қиз.
Ёруғ тунлар қаъри гуллайди тагин...

НАТАЛЬЯ ГОНЧАРОВАГА

Фариштам, йиғлангиз, тўкинг қайноқ ёш,
Тимдаланг қонатиб юзларингизни.
Сиз улкан шоирни асрай олмаган
Киборлардан тийинг кўзларингизни.
Инграмай, мағрур қирқ шамларни ёқинг,
Арчалар қорайиб қолди тоғларда.
Сиз кибор каслардан этакни ёпиб,
Ошиқинг эркин руҳ кезар боғларда.
Шафқатсиз нигоҳлар дашт қузғунидай,
Дўзах азобига ташлади сизни.
Тўрт тарафи беҳад фитнаю тугён,
Дунёдан дунёдай бурдингиз юзни.
Заҳарханда кулиб Клеопатра
Тунлар келиб сизни ўпар уйқуда.
Бўрон увиллайди қалин ёғар қор,
Қисиб келар тунлар — ёлғизсиз жуда.
Фариштам, титрамай аллалар айтинг,
Арина сингари ипак овозда.
Алла айтиб, ёшни ғамламангиз-эй!

Хушбўй тола сочни олиб манглайдан,
Хувиллаган йўлга боқасиз маъюс.
Қанддай оқ бу кибор пешонангизга
Шоир изтироби сиғмади афсус.
Бояқиш Натали — эл оғзи элак,
Қора тўр ўпгани — очиқ елкалар.
Оқ ҳарир либосда ёруғ базмлар,
Пушкиннинг нафаси сизни эркалар.
Шундай зарбоф либос шитирлаши-ю,
Оёгингиз қисган бошмоқ овозин —
Ўтли қарашларни севмайсиз беҳад
Ҳамда йиртқич қушлар голиб парвозин.
Тунлар узумзордан хушбўй ис келар,
Осиё боғлари — ў, покиза лаб!!!
Бунда эҳтирос-ла севган жувон кўп,
Фариштам, улар сизни тушунмас, ё Раб!
Бу қора кўзларда унади сабр,
Бу ёввойи гуллар беҳад уятчан.
Баланд ишкомларда ухлайди қадр,
Беланчакка ойдан тўкилар нур — чанг.
Чимириб қошингиз, нозли фариштам,
Файтунни кутмасдан кетиб борасиз.
Қум сепилган сокин, тор кўчаларда,
Нур бўлиб зулматнинг кўзин ёрасиз.
Тонг ёришар палла хўроз қичқирар,
Гултожли чамбарни қўлла, эй Худо.
Тунлари тугилган ойга қараб жим,
Инжилни варақлаб ўқийсиз дуо.

Инграманг, фариштам, шамларни ёқинг...

СЕВГИ ГУЛЛАРИ

Муҳаббат йўлида жон берар гуллар,
Одамлар, гулларга ҳайкал қўйингиз.
Ким фириб, ким сотқин қўлида кулар,
Йиғлаётган гулни ўпиб, суйингиз.
Йиғлама, титроқлаб, севги ҳайкали,
Сен — тоза нафасли мўъжиза чақмоқ.
Ёниқ фонуслардан ҳижрон тунлари —
Замин кўксидаги тўзимас байроқ...

МЕН ЁНИБ БАХТ БИЛАН ТУШЯПМАН РАҚСГА

Гуллаган дарахтлар эртакка чечан,
Табиатнинг ўчиб-ёнган ҳаваси.
Оппоқ кенгликларга чопар сарпойчан
Шўх баҳор гулининг ўткир нафаси.
Чопаман ортидан лабларим қуриб,
Муаттар бўйига чўмилар ҳислар.
Боғлар кириб келар кўксимга кулиб,
Энтикар ортимдан оловранг излар.
Сочларим ёнади... Кўзлар... Қўлларим...
Мен ёниб, бахт билан тушяпман рақсга...
Гоҳ чалғир оёқлар — тошлоқ йўлларим,
Севгим — кўзи хумор, сабабкор бахтга.
Кечир мени, севгим! Қўлинг бўйнимда,
Ўтли нафасингдан армон туяр дил.
Бокира ишончинг борки қўйнимда,
Сенинг изминг билан қадамим дадил!

СЕНИ ЁДГА СОЛАР

Кувноқ гурунгларда тотли муҳаббат,
Шўх ўйлар, ўйинлар, сирли нигоҳлар.
Пинҳоний рашк ўти – оний фароғат,
Нозик елкаларда ёнган дудоқлар –
Сени ёдга солар...

«Севаман» ўт солиб тикилган кўзлар,
Илк бўса... Зинадан тушган шўх сулув.
Қорли хиёбонда туташган излар,
Сўроқдай эгилган хира ой мангу –
Сени ёдга солар...

Ошиқлар қари тол тагида сархуш
Роз айтса, пичирлаб, бўзлаб ё кулиб...
Нам киприк – юлдуздан тўкилса кумуш,
Оймома ортимдан эргашса куйиб –
Сени ёдга солар.

ҲАЛОВАТ

Йиртилган тўрини қайтадан ямаб,
Соҳилда ўлтирар бир балиқчи чол.
Денгизга соларкан тўрни авайлаб,
Ёд дуони дилда ўқийди такрор.
Мурувват қилмайди на кўк, на денгиз.
Бир наҳанг илиниб, тўрни йиртади,
Манглайига уриб, бўзлар чол: «Эссиз,
Омадсизлик одам шўрин қуритади...»
Шу балиқчи чолга ўхшар нимадир,
Бой бериб, қасдма-қасд куламан фақат.
Шу ёниқ фаслимда саволлар камдир,
Жайхуним, тилагин менга ҳаловат!!!

ЁТ ЎҒРИ ОРАЛАР БОҒЛАРНИ ПИНҲОН

Даф бўл, кўзлардаги тубан разолат,
Кўлларингда эрмак заиф ўйинчоқ.
Ташлаган чим тўринг узар адолат,
Эй дунё, у сени ёритган чироқ!
Севарман чинакам сизни, боғ-роғлар,
Сизга отилган ўқ, – заминга нишон.
Ҳансирар қийноқда харсангтош тоғлар,
Ёт ўғри оралар боғларни пинҳон...
У асл мевани ейди лаззат-ла,
Унут қувончини шохларга илиб.
Олма дарахтини тунар шиддат-ла
Макр, алдов сочин ёяди кулиб.
Кўзга хазон сочиб шивирлайди хавф,
«Қоч, боғлар занжирин узиб овлоққа!»
Юзга ниқоб тутиб, нафс айлайди даф,
Ўғри қилкўприкдан қулайди чоҳга.
Сен, ўша ўғрисан дардим – қора руҳ,
Бедармон тўлғоқсан – аччиқ разолат.
Келди вақт! Зиндонлар кўтармоқда туғ,
Замин қўлларида синмас адолат.

ШУКУҲЛИ ТОНГ

Томирда қон қизир эрта саҳарда,
Қийқирар кўзлари ёниб гўдагим.
Миллионлар бахтидан сен тонготарда
Шодланиб, ёрилиб кетма, юрагим.
Мустаҳкам сафларда балқийди ёшлик,
Собит қадамларга лойиқмас тойиш,
Пойингдаги замин нечоғ бардошлик —
Оловранг қувончин қилар намойиш.
Аждодлар қабри — ер, ёнсин чироғинг,
Томиринг ўч бўлиб, вужудинг қийди.
Қайтадан жилмайган кўклам дудоғи.
Вақтнинг томирини ўпиб қалқийди.
Нурга чайилгандай муқаддас тупроқ,
Ям-яшил кўшиқдай шовуллар дарахт.
Вақт кўли қадинга мих қоққан сўроқ,
Бошсиз қуш — тупроқда учасан карахт.
Карахтсан, энг чуқур ерсан — қизил май,
Баландсан, энг олис осмон — қизил май.
Ёниб-ёниб ўтган даврон — қизил май,
Эрк, деб бел боғлаган элсан, қизил май.
Ҳотамтой қозони синмайди бекор,
Меҳмонларинг бордир — қадри уч кунлик.
Сенда ёдноманинг илдизлари бор —
Кўлларингни бергил, собит бутунлик.
Сарғайган кўчалар — деворсиз кулба,
Қишлоқлар мудрайди — афюн не керак.
Замонлар кўлида ранго-ранг сурма,
Диёнат кўлида тўй қилар элак.

ЖОҲИЛ АЁЛ

Ривоят

Ишёқмаслар мамлакатида
Фаройиб бир йигит яшарди.
Хотинининг табиатида
Шаллақилик кунда ошарди.
Хадича деб аташмас уни,
Зулук қошли суюк овсинлар.
Вайсақи бу аёлнинг куни –
Туғар эди жанжалли кунлар.
Девор оша гийбат қушини
Учирганда юпқа лаблари,
Йўқотарди хешлар хушини,
Мусичалар учарди нари.
Уриштириб яйрар экан у,
Авзойидан чўчирди буқа.
Бир кун оқшом нима бўлди-ю,
Тушиб кетди аёл қудуққа.
Эри кўрса, қудуқда илон –
Пўст ташларди, топарди завол.
«Эй дўст, қутқаз, аҳволим ёмон,
Чақар мени шаллақи аёл!..»

ФАРИШТАМ – БОЙЧЕЧАК

Фариштам бойчечак – уятчан баҳор,
Аёз эшигини тамбалаган қиз.
Тепангда шивирлар бир ғаддор шамол:
«Унинг ҳам айби бор – ёстиғи ёлғиз...»

ҚИШ ЛАТИФАЛАРИ

Лунжини шишириб хўрсинади қиш,
Оқ дока ёпиниб тинч мудрар оғоч.
Қор ёққан паст-баланд томли уйларнинг
Кўзлари тикилар гўзалликка оч

Ва унсиз қор ёғар қизғиш томларга,
Уятчан гулларнинг пар тўшаги — қор.
Изғирин гул расмин солар ромларга,
Хонаки гулларнинг лабида ифор.

Ҳали қор ёғади боғ йўлакларга,
Жуфт туташ изларни юборгай кўмиб.
Сўнг кетгай бепарво ёт ўлкаларга,
Йиғлаб қолар олча хаёлга чўмиб.

Оғир сукунатни ёриб, ёниб шўх,
Қирлардан чопқиллаб тушар бойчечак.
Совқотган олчазор йиғлагани йўқ,
Оқ гуллар сочганда бир озурда барг.

Қушчалар куйлайди ажнабий тилда,
Ҳали қор ёғади боғу йўлкага...
Кекса қиш хўрсиниб унсиз шивирлар —
Бизлар кетяпмиз совуқ ўлкага!!!

БИРИНЧИ ҚОР

Оқариб боради узун йўлчалар,
Сарғимтир хиёбон жим жит ҳувиллар.
Қор жуфтларни ўпар, аста эркалар,
Қоронғи хонамдан ғамлар қувилар.
Ҳорғин ўчираман девор чироғин,
Бетакрор суратлар – тунги ойнаклар.
Дарахтлар дарахтмас – битта оёғин
Кўтариб жунжиккан оппоқ лайлақлар.

ҲАВОЙИ ҚУШ

Ҳавойи қуш, ўз кулбангни унутмайсан,
Шовуллар боғ, миноралар йиғлаб қолгай,
Хиёнаткор қумриларинг зор кутмайсан,
Соғингандан қанотларинг фақат толгай.
Қафасдаги кабутаринг унутмайсан,
Тупроқлари ёнар юртни кўрадир туш.
Эркин бўлсанг икки юртга жон тутмайсан,
Деразамнинг кўзларига кўнди оқ қуш.

БАХШИЁНА

Ёна-ёна қолмади жон бирла кўнгил доғсиз...
Нодира

Юлдузлар осилган, орзулар хўрсинган замонда,
Мағриб томонда, тўлин ойдан пастда, чодир тагида
Зухрабону отлиғ муштипар қўш бешик тебратиб
ўлтиради. Бек пойгадан голиб қайтмай, гойиб кетган...
Муштипар пари тўсдай сочларини ёйиб, гоҳ ҳушига
келиб, гоҳ ҳушидан тойиб қўшиқ айтиб туради:

Кўшбешигим — кўш лочиним қошимда,
Йиғлаб турар эгик ҳилол бошимда.
Кўшбешигим пешонасин ўпганда,
Қувончларим расо бўлур ошимда.
Шер болам-а, бўз азоним эшитгил,
Адолатдай яккаш бўлсин кескир тил
Увол бўлгай йўқса бўзлаб ёшлигим,
Оқ сут берган энангдурман, кетгай дил.
Оҳ, умидинг шамларини баланд тут,
Гина — дардинг сойга айтмай, ичга ют.
Минг капалак аро бир парвона йўқ,
Кўнглинг айтса, чин деб Маҳшаргача кут...
Қора ёлли норғул кишнар, голиб ким?!
Севги куйин тинглаб бўлмас экан жим!
Ватан бўзлаб турса бўлак ишқ рангсиз,
Жигарим қонидан томади оҳим...

Бону бу қўшиқни шунча кўп айтибдими, хўб
айтибдими, ҳар қалай ёнида ўғиллари қора туёқли, оқ
ёлли отларни эгарлаб, улгайиб туради. Онадан фотиҳа
олиб, тоғу тош кезгани, бахтини излагани равона бўлади.
Гира-шира тонгда Бону ҳувиллаб қолган чодирдан
чиқиб, Ойнақўлга қараб бир қўшиқни айта беради:

Бешик-бешик тўлқин чайқалиб,
Сандиқ қалқиб келар, ғарқ бўлмас.
Ичиндаги гулюз муҳаббат,
Ёниқ чеҳра қувғинда ўлмас...
Тинмас найдир илоҳий севги,
Ногоҳ ёвуз солмагай қутқу.
Қўз илғамас, дўзахий севги
Оғушида ёндирар мангу.
Тўр ташлайди аччиқ изтироб,
Мен қочарман зумрад дунёга.
Отиб қўйма ортимдан азоб,
Лочинларим етди зиёга...
Ёронгулдай титрар табиат,
Ортиқ увлар ҳижрон қуюни.
Оқ либосда келиб садоқат
Қўлларимдан ўпар ҳар куни...

Бу фарёд эмас, шукрона экан. Турналар кўзидан ёш сачрар экан...

АДОЛАТ ШАРБАТИ

Яккаю ягона, гўзал, ўжар қиз –
Эшигимни қоқиб, кулар адолат...
Танидим мен уни қолганда ёлғиз,
Ташлаб кетганида муздай муҳаббат.

Қани, кир... Совиган хонамни тўлдир,
Аччиқ шарбатингни симирган сайин –
Дунёнинг оқ юзи қоп-қора, чўтир.
Адолат, кўзингдан бир бор ўпайин...

ҚИШ

Оқ дунёнинг қора қуялари бор,
Ер титиб тубанни кўзлагай қарға.
Ёш бургут парвози тарқатса губор,
Оқ қордан ўлимтик излагай қарға...

МЕЪРОЖ

Дарахтлар хўмрайиб этарди таъқиб,
Жунун нафасимдан ёришар хонам.
Гўзал, қора илон кўзойнак тақиб —
Хушёр фикрлайсан ҳалиям.

Ковушимни ечдим... турк гиламида
Илон тўпигимни чақиб қулади.
Мен энди юлдузга ташлардим нарвон,
Илон-чи, мажнунваш куларди...

МУҲАРРАМ ОЙИДА

У ҳатто соясин қолдирмай кетди,
Муҳаррам ойининг кўз ёши титрар.
У олов дарвоза пойига етди,
Ҳовузда юлдузлар унсиз қалтирар.
Ўша тун, жонгинам, туш кўрдим сени,
Қирқ бир ҳур шуълангда соч тарар эди.
Кенгайиб беҳиштнинг бўйию эни,
Олмалар кўзимга тик қарар эди...

ЯНА КЕЛДИНГ, ИЛҲОМ ПАРИСИ

Яна келдинг, илҳом париси,
Ой тўлганда...
Майин, шуъладор...
Оқ олмалар, ёвшонлар иси,
Маст қилгудай — қиз ашуласи...
Шивир-шивир гуллар сирлашар,
Осмону ер аста бирлашар.
Пар болишим тунда сўкилсин,
Унга ойдин ҳислар тўкилсин.

ОЛОВ ГУЛЛАР

Мимоза гуллари — бегуноҳ қизлар,
Маъсума нигоҳи беқайғу, тоза.
Эгилиб, даричам тагида эслар
Сочилган олмалар — ширин овоза...

Елпинар нур аро нам пушти палак,
Дарахтда минг чироқ — париваш қизлар.
Фаришта хислати тўкилиб андак —
Елпинган палагим чироқни излар...

Қизарган дудоғи — бир ширин нафас,
Ёниб кетар ногоҳ симёғочда шам.
Нега бу оловгул учишни билмас,
Турналар кўзидан тўкилади нам?

ВАТАН

Сендан йироқлашиб боряпман, она,
Қайтиб қўлларингни жим ўпмоқ учун,
Тунлар бир чироқдай кетяпман ёна,
Сени севишга етади кучим...

Тўқсон томиримда сим-сим оғриқ — қон,
Бу кузги сувратлар титратган танзим.
Елкамда ўт нафас туйдим ногаҳон,
Бу бола кўтарган аёл — Ватаним.

Сендан анқиб турар хушбўй нон иси,
Беланчагинг ўпиб ётар пахталар.
Эмизикли аёлнинг нурли чеҳраси,
Ҳар хирмон эҳроми — жаннат аталар...

Ойнинг қиррасидан оқади титроқ,
Далага чўкканда бир ширин азоб.
Белларини ушлаб инграр далалар,
Лойсувоқ томларни илитар офтоб —
Бу — сен, Ватаним!

СУБҲИДАМ КУЙЧИСИ

Устозим шоира Зулфияга бағишладим.

Дутор торларида мунгли бир наво,
Қалбларни қиймалар мисоли шамшир.
Бу куй эмас, афгон, фарёду жафо,
Мунгли куй демангиз, бу – тийра тақдир...

Бу куйни куйлади Нодирабегим,
Бу куйнинг мутриби бўлди Маҳзуна.
Сияхрўздан нолиб Нозимахоним,
Зебунисо, Анбар қалби қон – лола.
Мужгонидан томар орасига ёш,
Булут орғида ғам чеккандек қуёш.
Бир қўлда сўлгин гул, бирида қалам,
Бу куйни куйлади Дилшод Барно ҳам.
Тийра ҳаёт, дод-фарёд қолди узлатда,
Дилрабо соз янграр, толе ҳукмрон.
Иқбол шамси кулди — қалблар нурафшон,
Саодат — иқболни куйлади инсон!
Куйлади, куйлади, куйлади аёл,
Куйлади Нодира, Маҳзуна эмас.
Куйлади Зулфия — тонг ва бахт иқбол,
Куйлади тўкилган қон-чун дилфигор.
У бахтни куйласа, тинади бўрон,
Қалбида ўз аксин кўради қуёш.
Теран фикрларга тан берар уммон,
Сабру тоқатига тоғлар эгар бош.
У куйлар, у куйлар дарёдай жўшиб,
Қалбининг гавҳари — мухлисга ҳадя.
Гар ҳаёт йиғлатса, у боқар кулиб,
Ҳаёт тўфонларин енгиб мардона.
Чинордек қаддини эгса-да ҳаёт,
Оразин ажин-ла, ўйса-да сабот,
Қалб назми мангу ёш, тутмагай асо!
Назмда порлагай мисоли Зухро!

СОВҒА

Ҳазил

Дилдоранинг севинчи чексиздир бугун,
Чунки онасининг туғилган куни.
Шундай совға қилсин онаси учун,
Армугонини деб мақташсин унинг.
Она ишдан қайтди, қўлда гулдаста,
Дилдора онасин кутарди шу дам.
Онаси томон қиз юрди-да, аста,
Деди севинч бирла: «Шу менинг совғам!
Онажон, кам қилинг деб бугун ишни
Синдирдим сиз учун барча идишни!»

ИНСОН ҚЎЛИ

Инсон қўли билан ҳаётдир кўркам,
Меҳнаткаш қўл борки, дўстлик мустаҳкам.
Қара, инсон қўли эрур беш бармоқ,
У бешта қитъани забт этмиш мутлоқ.
Қўллар пахтакорни айлади машғал,
Қўллар одамзодга қўймоқда ҳайкал.
Ота-боболар ҳам демай кундуз-тун,
Шу қўл-ла курашган озодлик учун.
Гар ишда, меҳнатда қадоқ бўлса қўл,
Нурли истиқболга, демак, очар йўл.

ОДАМИЙЛИК БОБИДА АШЪОР

Одабийлик китобининг муқаддимаси — одоб,
Ақлу идрок бўстонида гўё нур сочар офтоб.
Одоб бахш айлағай ҳусндан тож-тахт,
Ошно айлағай сенга мангу бахт.
Магар ақлли бўлсанг — биринчи бахтинг,
Қадоқ қўлинг эса, битмас тож-тахтинг.
Гар эрсанг оқил, мард, ҳақиқий инсон,
Қуёшдан аълодир волиданг меҳри,
Гар кибр-ҳаво деб пулласанг виждон,
Олмасдан кучлироқ аларнинг қаҳри.
Барча азобларга дош берар инсон,
Лек виждон азоби айлағай қурбон.
Ҳар қанча кўк сари талпинса-да печак гул,
Охир илдиз отган ерин ўпиб қолибдур.
Кимки чин одам эрса кибру ҳаводин йироқ,
Печак гулнинг қисмати анга бўлмағай сабоқ.
Гар инсон кимлигин истасанг билмоқ,
Оразига эмас, қалбига боққил.
Қалбида йўқми кири билким, демак,
Бу инсон бебаҳо, кўркама ва оқил.
Сут билан кирган меҳр чиқар жон бирла,
Гўё булбул хонанда бўстон бирла.
Қарита олмағай ҳаёт доно инсон қалбин,
Зангламакка бегона бўлганидек соф олтин.
Ҳасадгўйнинг доимо қоронғу дарди дунёси,
Қора қурт, чаён каби заҳар сочмоқ муддаоси.
Уммон туби лаъл, гавҳар ва инжута кон,
Инсон қалби орзу, умид бирла бўстон.

ИНСОН ҚУДРАТИ

Сахий табиат ўз кўркин бермиш баҳорга,
Саховат андозасин бермиш Момо Ерга,
Инсонга берибдир ул ақлу ҳуш, омадни,
Олмосга-чи, табиат бермиш сабр-тоқатни.
Кўп ўтмайин кўтаролмай ул тоқат қасрин,
Ётиб қолибдир бўз тупроқ Момо Ер қаърин.
Шундан сўнг сабрни тоққа юкламиш табиат,
Замон ўтмай унинг бағрин тилибди тоқат.
Сўнг мавж уриб, қирғоқ кафтин емирибдир ул,
Харсангларин парча-парча айлабди охир.
Шундан сўнг сабр калитин олибдир инсон
Ва ҳануз тоқат қилиб, бўлмасмиш қурбон.

1974 й.

ЭНГ ШИРИН НАФАСНИ АЁЛЛАРГА БЕР...

Баланд ойналарга урилади қор,
Кўзларингда қанот қоқар оқ гала,
Қалдирғоч уяси оқлик учун тор,
Пастда соябонлар ўраган салла...

Кўнғироқ овози... Сархуш нафаслар,
Эриб кетар ногоҳ кўзингда севинч.
Ёрқин катакларда гуллар ҳаваслар
Гулдондаги уч гул ухлолмагай тинч.

Автобуслар қувар хаёлларингни,
Табриклашинг керак илк қор билан, Ер,
Қўлида тўрхалта аёлларинг бор
Энг ширин нафасни ўшаларга бер...

БАҒИШЛОВЛАР

I ОНА МАДҲИ

*Меҳрибон Маҳсума онажонимнинг
40 ёшга тўлишларига ёзилган табригим*

Одамийлик бобининг дебочасин,
Ҳаёт мактабининг илк алифбосин,
Садоқату меҳр-шафқат баёзин,
Ўргатган онаизор, сизга таъзим!

Ҳаётни бўстонга айласам қиёс,
Ҳаёт гулшанида онадир боғбон.
Ҳаётни гар десам юлдузли осмон,
Онаизор — жаҳонни ёритган қуёш!

Онажоним!
Мадҳ айласин сизга табрик-баёзим.
Меҳрингизни уммон десам, ёзганим қатра,
Қўлларим кўксимда, сизга минг таъзим!

ФАРЗАНД ВА ОНА

Недурким сенга бахш айлағай завқдан машғал?
Булбулму тараннум этгувчи латиф ғазал?
Ё ибо бобидан бергувчи дарс сабо рақси,
Балким сенга завқ бахш айлар гулларнинг баҳси?
Тўғри, табиатни севгай ошуфта кўнгил,
Завқ бахш айлағай ҳам сабо, ҳам анга ахмар гул.
Ошуфта дил завқланур, латофатнинг тахтидан,
Завқланиб илк бор Онаизор меҳри, тафтидан.

ОНА ВА ТАБИАТ

Онаизор тебратар ҳаёт бешигин,
У очган илк бор тарих эшигин.
Унинг кўзидан олур ёғдуни қуёш,
Унинг қалб кўридан бўлгандир оташ.
Она ҳуснидан олган гўзаллик баҳор,
Иффат, ҳаёни ундан олмиш ҳилол.
Хуш бўйни ҳам ундан олур атиргул,
Ғазалхонликни ундан олгандир булбул.
Ғунча она лабига қилинмиш қиёс,
Ўткирликни ундан олмиш олмос.
Улуғликни ундан олган Тяньшан, Помир,
Ёш тўқмоқликни ундан олибдир ёмғир.
Боқийликни онадан олгандир дунё,
Бағрикенгликни ундан олибди дарё.
Зулфидан ранг олмиш қаро тун ҳануз,
Чақмоқ кўзидан олмиш андоза юлдуз.
Фарзанд бешигин тебратган каби она,
Ер ҳам тебратур унга бўлиб парвона.
Она фазилагин олгани-чун момо Ер,
Инсон уни фахр ила «Она-Ерим» дер.

ОНАИЗОР ЮРАГИ

(Афсона)

Сокин кеча...
Само соҳилида ўн тўрт кунлик ой,
Ёришиб, тараннум айларди чирой.
Бедор онаизор айтарди алла,
Чалар эди булбуллар навони анга.
Бирдан қуюн сочди губорни,
Шамол, бўрон ҳам чертди торин.
Шунда тинди булбул навоси
Ҳам онаизор мунгли баёзи.
Ойдин кеча бўлди зимистон
Атроф сирли, даҳшат ҳукмрон.
Бирдан осмон ёришиб, чақнади яшин,
Момоқалдироқ овози ерни ларзага солди шу дам,
«О, Онаизор, сенсан ҳар ишга қодир
Сенга бу кучни бахш этган кимдир?»
Даҳшатли овоз ерни ларзага солди шу дам,
Шунда гўдагини кўтариб баланд,
Фахр-ла, мағрур деди: «Нури дийдам,
Маним учун энг азиз – фарзанд!!!»
Ул махлуқ қаҳқаҳа отиб кўп кулди,
Наърасидан чинорларнинг қадди букилди:
«Гар севсанг, онаизор, фарзандинг чиндан
Икки мужгонингни ўйиб олурсан,
Гар ушбу шартимга бермасанг бардош,
Фарзандинг айлағум жонсиз, қаттиқ тош!»
Муздек тер босди она баданин,
Кўтаролмай қолди ҳатто ўз танин.
«Майли, розиман», деди сўнг тутиб ўзин,
Бирдан ўйиб олди тим қора кўзин,
Ҳа-ҳа, ўйиб олди тим қора кўзин!
Янада қутурди бўрон, ошиб ҳаддидан,

Осмон чақнаб кетди, момоқалдироқ
Чаларди гулдурак даҳшатли чапак.
Онанинг ўйилган кўзидан шашқатор
Шу дам ёш тўла қора қон оқар,
«Тасанно ҳимматингга, о улуг она!»
Дея наъра тортиб, ул кулди яна.
«Энди суғуриб ол боланг юрагин,
Суғуриб олгандек қора мужгонинг!
Йўқса, уни сендан қилурман жудо!»
Мушфиқ она кўзларида қон шода-шода.
Сўнг сонидан мужда гўшт узиб она
Узатди: «Сен айтган юрак мана!»
Қонхўр бир наъра тортди, қовоғин уюб,
«Менга даркор боланг юраги, бергил сўйиб».
Шу дам яшин тушди бир дарахтга,
Ёнгин даҳшат соларди даҳшатга.
Онага-чи, ҳеч бири қилмайди таъсир,
У фарзанди учун ўлимга ҳозир.
Суғуриб олди шу он она юрагин,
Ва баланд кўтарди, Олам фалагин
Муштдек она юраги ёритди балқиб,
Жаҳонда илк меҳр машъалин ёқиб,
Зулматнинг тожи қулади шу он,
Бутун олам бўлди нурафшон, бўстон.
Шу нурдан гунчалар этдилар ханда,
Булбуллар ҳам боғда бўлиб хонанда:
«Ана, боққил кўкка, она юраги - қуёш!
Ул ҳануз бахш айлар дилларга оташ».

1974 й.

ОНАЖОНИМГА

«Онаизор» — жаҳонда энг мўътабар ном,
Усиз ҳаёт соати асло урмас бонг.
«Ташаккур сизга!» деймиз, азиз Онажон!
Илк бор саломни бизга ўргатган инсон!
Севинч ила шодлигим бўлсин онамга,
Беғубор ва пок дилингиз ҳеч чекмасин ғам.
Бахтимизга доимо бўлингиз омон,
Бизга доим меҳрибон, азиз онажон!
Кечалари мижжа қоқмай тонг оқаргунча
Атрофимда бўлдингиз доим парвона.
Алла айтиб ҳар кеча тонг отгунича
Ҳар кеча кечардингиз уйқудан, она!
Она номига муносибсиз ўзингиз,
Асал каби тотли, маънога бой сўзингиз,
Таълим беришда меҳридарё ўзингиз,
Биз учун қонун ҳар бир айтган сўзингиз.
Барча фан сўқмоқлари эмасдир равон,
Унда манзилга етмоқ эмасдир осон.
Унда олға интилиб борурсиз ҳамон
Жажжи ва меҳрибон, азиз онажон!
Илиқ меҳрингиз гўё кўкдаги қуёш,
Ҳеч қачон кўрмайлик кўзингизда ёш.
Саломат бўлинг-у, бизга бўлинг бош,
Мен сизга тилайман камида юз ёш!
Фарзандлик бурчин ўтай олсам, онажон,
Мен дунёда энг бахтли бўлурдим инсон.

ОНА МЕҲРИ

Айтгил, не дунёда ҳар ишга қодир,
Қай куч тоғни талқон қилмоққа қодир?
Бу куч она қалби, онанинг меҳри,
Онаизор меҳрининг йўқдир охири.
Фарзанд-чун тайёрдир ул бермоққа жон,
Она меҳри эритар муз, чўққи, тоғни,
Тўккан тери кўл қилар азиз тупроқни,
У бирла тилга кирар забонсиз қум, тош,
Она меҳри олдида парча муз – қуёш.
Фарзанд меҳри ҳам шундай бўлсин, қайноқ, соз,
Уни қилолмасин ҳеч нега қиёс.

МЕН ЭСА ЎЗГАМАН, КЕЧАГИ КУНДАН

Ҳамон ўша-ўша осмон, юлдузлар,
Ҳамон офтоб ерни ўпади бирдай.
Ҳамон хазон сочиб келади кузлар,
Ҳамон қиш эртаги туюлар сирдай...

Ҳамон юлдуз санар тунда ошиқлар,
Чўпон най ясайди оддий қамишдан.
Болалар келажак кунга ошиқар,
Булутлар излайди ҳамон бир Ватан.

Мен эса ўзгаман, кечаги кундан,
Қатъийроқ айтаман, бугунги кўзим
Урилиб Вақтнинг шамолларига,
Таниб бормоқдаман ўзимни ўзим.

II

ПАДАРИ БУЗРУКВОР ҲАҚИДА

*Меҳрибон адажонимнинг
туғилган кунларига бағишланади*

Онанг сут бериб боқар, «оппоғим» дея,
Отанг суюб эркалар, «чироғим» дея,
Гар қўлингга тикан кирса, киприги бирла
Сугуриб ташламоққа тайёрдир она.

Гар отадан сўрашса: «Энг ширин недир?»
Ул қаддин мағрур тутиб, «Мен-чун фарзанд», дер.
Ҳаётинг хавф остида қолса гар ногоҳ,
Она жонин сен учун беришга тайёр.

Гар қолмаса қўлингда кучу қувватинг,
Сўнгги кучин беришга тайёрдир отанг.
Падаринг бор — энг улугвор тоғинг бор,
Волиданг бор — чаманзору боғинг бор,

Падар, волидангни билгил ой-қуёш,
Алар қаршисида сажда қил, эг бош!

III

БОҒ ВА БОҒБОН

*Азиз ва меҳрибон Инъомжон
буважонимнинг олтмиш йиллик
юбилейларига ёзган табригим*

Оппоқ шоҳи рўмолин ўраб субҳидам,
Гуллар ёноғига пуркади шабнам.
Бир қўлда гулқайчи, бир қўлда теша,
Пешонада реза тер, қўллар беором.
Аста одим ташлар ўй ўйлаб боғбон,
Боғбонми? Ҳа, қўли гул меҳрибон ота,
Жафокаш агроном, ҳар ишда уста,
Жонкуяр бобо ва ҳақиқий инсон.
Бугунги мунаввар наҳор ўзгача,
Боғбон бу кун тўлди олтмиш ёшга.
Ғазалхон булбуллар олиб шўх созин,
Тушди боғбон бобони олқишлашга.
Табрикдан сўнг базм бошлади олма...
Пахта гулли пиёлада сипқорди бода.
Сўнг узатди эҳтиром-ла карнайгулга,
Чарослар дер: «Биз ҳам бормиз-ку, дода!»
Митти исирғаларин тақиб райҳон,
Деди боғбонга: «Доим бўлинг омон!»
Гуллар базмин маликаси пиёзгул,
Елпинар сададек қаддин тутиб ул.
Дегай: «Тилагум сизга метиндек соғлик,
Асрдек узоқ умр, биздек навқиронлик».
Бодали пиёлани тутмиш у атиргулга,
Юзига югуриб қон, пиёлани олди қўлига.
Ол юзидан порлади кулгич, деди ибo бирла,
Ахмар юзин яшириб, деди ҳаё бирла:

«Сиздан ўргандик ўқимак одоб китобин,
Сиз-ла тугатмоқдамиз, ўқибон ақл бобин.
Чаккангизда барқ урайлик, кўксингизда дур,
Бахш айлайлик ёноқдаги шабнамдай шуур».
Шундай деб сипқорди ахмар гул бодани,
Сўнг узатди ул ҳам менга пиёлани.
Олиб пиёлани мен ҳам созладим созим,
Бошладим анжуман ичра ёзган баёзим:
Табриклаймиз, азиз буважон,
Табриклаймиз, катга ойижон,
Оташ юракдан, чин қалбимиздан,
Олтмиш баҳорингиз билан.
Меҳрингиз иссиқ, гўё кўкдаги қуёш,
Кўзингизда кўрмайлик ҳеч вақт ёш.
Бўлингиз доимо навқирон ҳам ёш,
Сизга тилагимиз камида юз ёш.
Сочингизнинг ҳар бир оппоқ толаси —
Сермазмун меҳнатингиз нишонаси.
Янада фаровон бўлсин келгуси,
Шу — биз-болаларингиз орзуси.
Ташаккур сизга, азиз буважон,
Ташаккур сизга, азиз Ойижон.
Сиз тарбия қилган еттовлон,
Йўқ, янглишдим, етти паҳлавон,
Оқила қизлардан еттовлон.
Ҳар соҳада урмоқдалар жавлон,
Сизлар улар билан биргасиз ҳар он,
Барча қийинчиликлар қолди ортда,
Энди яшангиз доим роҳатда.
Бизлар бўлайлик доим хизматда,
Сизлар бўлингиз доим иззатда.
Барчамизга ўрнат сизнинг ўзингиз,
Ушбунни ёзди Севара қизингиз.

1974 йил

ШУКРОНА

Ҳар нафасинг шукроналар нурига тўлса,
Муҳаббатли кўнгиллардан кашф этай Каъба.
Харидоринг саҳро ичра гар сафро бўлса,
Фанимларинг ўз макридан топсин хароба.
Ҳар нафасинг шукроналар дурига тўлса,
Кўнгил найи ичра булбул топган сумансан.
Энг қадимий чинорлар ҳам ёшингни сўрса,
Шифо излаб дил уйимга келган тумансан...
Ё Худо, ойдинда илтижо-дуоим...
Ё Раббим, қаноат бергил кўнгилга.
Ер ва фалак аро асиранг ўзим,
Булбул оятларин индириб тилга,
Дилларни озода айла, эй насим,
Тонг эди Илоҳнинг ҳузурбахш хати.
Беюррак тошларни ёрганда сасим,
Асира ҳур қизлар очилгай тахти.
Ё Худо, хиёнат ўтидан асра,
Маломатдан асра, ўтга ташланган.
Фалакнинг багриман, тилинган яра,
Гуноҳсиз чақмоқлар кўзим ўпишган...
Ё Фалак, дилларни равшан эт гамдан,
Гамнинг қадаҳидан май ичган гулман.
Сабрни бадарга этма танимдан,
Тунги чаманзорда адашмас ҳурлар.

МУНДАРИЖА

Истак.....	3
Тилакларим.....	4
Эътиқод.....	5
Баҳор таронаси.....	6
Кўклам лавҳаси.....	7
Дарча олдида бир қиз.....	8
Армон.....	9
Во, ажаб.....	9
Омад.....	9
Рашк.....	9
Кўзи юмиқлар.....	10
Бозор.....	10
Қалампир.....	10
Фестивал тонгидаги ўйлар.....	11
Одам ато тилаги.....	12
Тошсой туни.....	13
Сел.....	14
Сўрадим мен юлдуз, қуёшдан.....	15
Сайроқи қушимга.....	15
Мангуликка бир қадам.....	16
Орол.....	16
Гўдак кулаяпти.....	17
Оқ каптарлар келди... ..	18
Асраб қолинг гўдаги бор уйни – катта дунёни!.....	19
Ҳовлида гул, фунчалар.....	20
Балоғат.....	21
Ишонч.....	22

Сурмаранг тонглар отгай.....	23
Тўнканинг яралари.....	24
Телба ўй-хаёллар сизга алвидо.....	25
Шарқ боғлари.....	26
Она ерга қасида.....	27
Ҳал қилувчи жанг.....	28
Биринчи қор нафаси.....	29
Сентябрь.....	29
Қисмат.....	30
Тунги трамвайлар.....	32
Наталья Гончаровага.....	32
Севги гуллари.....	34
Мен ёниб бахт билан тушяпман рақсга.....	34
Сени ёдга солар.....	35
Ҳаловат.....	36
Ёт ўғри оралар боғларни пинҳон.....	37
Шукуҳди тонг.....	38
Жоҳил аёл.....	39
Фариштам — бойчечак.....	40
Қиш латифалари.....	40
Биринчи қор.....	41
Ҳавойи куш.....	41
Бахшиёна.....	42
Адолат шарбати.....	43
Қиш.....	44
Меърож.....	44
Муҳаррам ойида.....	44
Яна келдинг, илҳом париси.....	45
Олов гуллар.....	45

Ватан.....	46
Субҳидам куйчиси.....	47
Совға.....	48
Инсон қўли.....	48
Одабийлик бобида ашъор.....	49
Инсон қудрати.....	50
Энг ширин нафасни аёлларга бер... ..	50

Бағишловлар

Она мадҳи.....	51
Фарзанд ва она.....	51
Она ва табиат.....	52
Онаизор юраги.....	53
Онажонимга.....	55
Она меҳри.....	56
Мен эса ўзгаман, кечаги кундан.....	56
Падари бузруквор ҳақида.....	57
Боғ ва боғбон.....	58
Шукрона.....	60

Севара ВАФО

ОНА МАДҲИ

Шеърлар

Масъул муҳаррир *Шукур Қурбон*
Муҳаррир *Н. Луқмонова*
Техник муҳаррир *А. Жўраев*
Саҳифаловчи *Ш. Жўрабоев*

Босишга 2011 йил 2 февралда рухсат этилди.
Бичими 84x108 ¹/₃₂ Ҳажми 4,0 б.т.
Адади 850 нусха. Буйортма № 298

Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Миллий
кутубхонаси нашриёти

Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Миллий
кутубхонаси босмахонасида чоп этилди.
Тошкент шаҳри, Истиклол кўчаси 33.